

The biggest group of negative mental states includes emotional states, because the majority of them are prevalent as a part of the structure. Among negative mental states, which are peculiar for childhood, a state of fear is distinguished. It differs from anger, shame or other emotions. But when the total amount of child fears limits certain means of response and interaction with the outside world, it may be the mental stress, helplessness, absolute powerlessness. The down side is the fear of aggression, for which, according to K. Lorents, L. Taran, often hidden despair of a child who suffers from fear and finds understanding and love in the immediate vicinity. The desire to impose adult child throughout their children will cause uncertainty, ambivalence of emotions and as a result, fears that may manifest itself in outbreaks of aggression are part of the structure of the childhood.

The experimental research of children's fears was done by using projective method by T.V. Kolesina «Fears in the children.» The research is allowed to divide the types of the fear that are specific to 3 or 5 years old children. There are also single individual fears that are connected with their individual experience. The correction of children's fears requires an integrated approach.

Key words: mental states, negative mental states, fear, childhood.

Отримано: 25.01.2014 р.

УДК 378,147.016; 811,111'253

О.С. Кочубей

Психологічні особливості підготовки викладачів перекладу в мовному ВНЗ

О.С.Кочубей. Психологічні особливості підготовки викладачів перекладу в мовному ВНЗ. Стаття містить виклад основних напрямків в організації методичної підготовки викладачів перекладу. Концепцію методичної підготовки викладено з урахуванням багатоаспектної діяльності викладача перекладу, який фактично поєднує в собі спеціальності перекладача і педагога. Перераховано низку вимог, яким повинен відповідати кваліфікований викладач перекладу. Представлено загальні принципи організації навчання перекладу, формування в учнів перекладацької компетенції. Виклад матеріалу подано в руслі моделі, що трактує переклад як засіб міжмовної комунікації, специфіка якого визначає сукупність знань і умінь, які майбутній викладач перекладу

отримує в процесі навчання. Намічено пояснювальну стратегію роботи викладача в аудиторії.

Ключові слова: переклад, перекладознавство, мовна особистість, комунікативна діяльність, компетентність, фонові знання, смислове сприйняття, професійна діяльність.

О.С.Кочубей. Психологические особенности подготовки преподавателей перевода в языковом вузе. Стаття содержит изложение основных направлений в организации методической подготовки преподавателей перевода. Концепция методической подготовки изложена с учетом многоаспектной деятельности преподавателя перевода, который фактически объединяет в себе специальности переводчика и педагога. Перечисляется ряд требований, которым должен отвечать квалифицированный преподаватель перевода. Представлены общие принципы организации обучения переводу, формирование у учащихся переводческой компетенции. Изложение материала представлено в русле модели, трактуя перевод как средство межъязыковой коммуникации, специфика которого определяет совокупность знаний и умений, которые будущий преподаватель перевода получает в процессе обучения. Намечена пояснительная стратегия работы преподавателя в аудитории.

Ключевые слова: перевод, переводоведение, языковая личность, коммуникативная деятельность, компетентность, фоновые знания, смысловое восприятие, профессиональная деятельность.

Постановка проблеми. Одним із центральних положень, визначених у Національній доктрині розвитку освіти в Україні в ХХІ столітті, є створення умов для підготовки вчителів, здатних практично втілювати нові прогресивні методики й технології навчання, інтегруючи всі етапи навчально-виховного процесу з кращими здобутками світової культури. У цьому контексті процес підготовки вчителів іноземної мови спрямовується на формування у студентів умінь реалізовувати технології, поєднуючи класичні й інноваційні підходи до навчання у площині особистісного бачення.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що дотепер не вирішено багато питань, пов'язаних із організацією та змістом навчального процесу, кінцевими завданнями навчання і кваліфікаційними вимогами, які повинні пред'являтися до викладачів перекладу. Вимагає організації і процес підготовки кадрів за спеціальністю «викладач перекладу» на базі вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку власне перекладачів. Методика професійної підготовки викладачів перекладу залишається недостатньо розробленою в силу низки об'єктивних і суб'єктивних причин. Хоча перекладацька діяльність має багатовікову історію, переклад внаслідок свого міждисциплінарно-

го характеру сформувався в самостійну науку лише на початку двадцятого сторіччя. Відповідно, необхідність викладання перекладу як окремої наукової дисципліни виникла порівняно недавно. Підготовка перекладачів була поставлена на наукову основу лише в другій половині 20-го сторіччя. Незважаючи на те, що багато навчальних закладів навчають студентів перекладацької майстерності, «жоден вуз не готує викладачів перекладу, і ніде не читаються курси методики викладання цієї дисципліни» [3, с.3].

У наш час, коли перекладознавство отримало статус самостійної наукової дисципліни зі своєю теоретичною базою, концепцією і системою термінів, виникла необхідність в спеціальній методичній підготовці викладачів перекладу і в розробці принципів і методів навчального процесу.

В умовах розширення міжнародних зв'язків та обміну науково-технічною інформацією, перекладацький процес розглядається як багатоаспектна діяльність, що передбачає подолання не тільки мовних, але і культурних бар'єрів. Переклад є видом комунікативної діяльності, при якій перекладач виконує важливу соціальну функцію посередника між двома різномовними і різнокультурними спільнотами.

Навчання перекладу передбачає розвиток перекладацької компетенції і виконує загальнолінгвістичні та загальноосвітні функції. У процесі перекладу здійснюється не тільки діалог мов, але і культур, що визначають специфіку організації мислення різних мовних колективів. Тому питання підготовки викладачів перекладу, здатних передати свої знання і досвід майбутнім перекладачам, є вкрай актуальним. Важливо підкреслити, що професія викладача перекладу фактично поєднує в собі спеціальності перекладача і педагога та вимагає великих знань в області культури і науки як своєї власної країни, так і країни досліджуваної мови.

Оскільки професійна діяльність викладача перекладу вимагає знання перекладацької роботи «зсередини», особлива увага повинна бути приділена структурі та змісту предмета перекладу та формуванню у майбутнього викладача перекладацької компетенції. Фактично викладач теорії та практики перекладу за рівнем знань повинен бути «на два порядки» вище своїх студентів.

При організації методичної підготовки майбутніх викладачів перекладу важливо взяти до уваги, що викладач перекладу здійснює підготовку фахівців не тільки в міжмовній області, але і в плані інтерлінгвокультурної комунікації. Має значення і той факт, що підготовка перекладачів є важливим соціальним

завданням, що відповідає сьогоднішнім потребам суспільства. Також необхідно відзначити, що в даний час перекладач-професіонал є не допоміжною, а однією з центральних фігур міжнародного спілкування та взаєморозуміння.

Основна мета дослідження. Готуючись до своєї професійної діяльності, зокрема до здійснення процесу навчання майбутніх перекладачів, викладач перекладу повинен відповісти на три питання: «Чому вчити? Навіщо навчати? і Як навчати?» Щоб вчити, треба, перш за все самому бути «мовною особистістю» і володіти професійною перекладацькою компетенцією. З цією метою в статті приділяється велика увага питанням підготовки майбутніх викладачів перекладу, в першу чергу в якості перекладачів-професіоналів.

Виклад основного матеріалу. Очевидно, що ефективна, раціональна, науково обґрунтована підготовка викладача перекладу, що є професійним фахівцем з міжмовного і міжкультурного спілкування, може бути вибудована з урахуванням теорії інтерлінгвокультурної комунікації.

У процесі створення професійної перекладацької компетенції у людини формуються якості, які характеризуються поняттям феномена «мовної особистості». Якості «мовної особистості» проявляються в основних аспектах комунікації: мовному, текстотворюючому, комунікативному, професійно-технічному та особистісному.

Мовна (вербальна) компетенція учасників комунікації припускає використання мовних засобів, у відповідності з цілями і ситуацією спілкування. Вербальна комунікація фактично представляє процес не тільки передачі інформації, але і її сприйняття, тобто порушення відповідного сенсу у свідомості реципієнта. Процес комунікації передбачає обмін думками за допомогою мови, в зв'язку з чим від викладача перекладу, тобто від «мовної особистості», вимагається професійне знання мови, як системи знаків, взаємопов'язаними різними формальними і змістовними відносинами. Крім того, професійний перекладач повинен бути компетентний не тільки в мовному, але і в соціокультурному «коді» носія іноземної мови. Майбутній викладач перекладу, здійснюючи комунікативний процес, за рівнем мовної підготовки, за ступенем сформованості тезауруса і за рівнем розвиненості «вторинної» лінгвокогнітивної свідомості повинен наближатися до носія мови.

Фактично, в «мовній особистості» об'єктивується через лінгвістичний соціум «еталонний» потенціал мовної та когнітивної

свідомості носія мови. Згідно з дослідженням Ю.М. Караулова формування «мовної особистості» відбувається на вербально-семантичному або вербально-асоціативному рівні, тезаурусному і мотиваційному рівнях. Оскільки різні мови характеризуються наявністю власної вербально-семантичної «мережі», то їх носії, відповідно, розрізняються своїм тезаурусом [2]. Формування тезаурусів «марковане» соціально-детермінованим досвідом особистості, ціннісними орієнтирами, властивими даній соціокультурній спільності. Процес формування «мовної особистості» включає також навчання розпізнаванню «координат і установок» мотиваційного рівня носія мови [9].

Зважаючи на наявність розбіжностей в словниковому складі і граматичному ладі двох мов, що беруть участь в процесі перекладу, перекладач стикається з певними труднощами. Наявність у вихідному тексті певних лексичних одиниць чи синтаксичних структур може ускладнювати розуміння сенсу і створювати труднощі при виборі варіанта перекладу, які необхідно долати, застосовуючи різні технічні прийоми і творчу інтуїцію [7]. Текстоутворююча компетенція майбутніх перекладачів є однією з умов професійної діяльності і передбачає: вміння створювати тексти різного типу відповідно до комунікативного завдання і ситуації спілкування; здатність вибрати перекладацьку стратегію відносно тексту; визначити тип вихідного тексту, тип реципієнта перекладу і мети перекладацького акту; грамотно інтерпретувати зміст повідомлення, враховуючи намір відправника; наблизити лексико-граматичну структуру тексту перекладу до тексту оригіналу; оцінити місце і співвідношення окремих частин тексту; забезпечити цілісність тексту, сприймати текст як «одиницю комунікації». Оскільки переклад повинен відтворювати комунікативний ефект тексту оригіналу, відмінності в культурі можуть викликати потребу в прагматичній адаптації тексту перекладу, з тим, щоб зробити його доступним для представників іншої культури [5]. Під час перекладу здійснюється не тільки перехід від однієї мови до іншої, але й від однієї культури до іншої. Комунікативна компетенція припускає, що перекладач доповнює мовний зміст тексту інформацією, яку він отримує з обстановки спілкування, «фонових знань» (background knowledge) та попереднього досвіду. Адекватний переклад забезпечує розуміння імпліцитного сенсу оригіналу, також як його переносного значення і ситуативного змісту.

Комунікативну компетенцію перекладача складає його здатність до формування грамотних висновків з мовних висловлю-

вань або текстів, з огляду використання в текстах системних засобів даної мови, «фонових знань» (background knowledge) навколишньої дійсності, ситуаційної обстановки, визначення мети переказу, з урахуванням типу реципієнта, для якого призначений переклад [11]. Викладач перекладу будує свою навчальну діяльність з усвідомленням того, що професійна діяльність перекладача передбачає виконання різноманітних видів діяльності, що забезпечують багатогранність міжмовної комунікації. Нерідко, перекладачеві доводиться займатися різними видами мовного посередництва і «навколоперекладацької» діяльності: реферування, анотування, складання оглядів, протоколів бесід, підготовкою службової документації і т.п.

У сучасній науці багато мовознавців визнають, що для повного розуміння деяких фактів мови слід вийти за межі лінгвістики в сферу тих психологічних процесів індивіда, за посередництвом яких мовний матеріал організується в людському мозку і в потрібний момент має свою зовнішню реалізацію. Такі психологічні процеси є предметом вивчення психолінгвістики.

У багатьох психолінгвістичних дослідженнях підкреслюється складність і багатогранність процесів сприйняття та розуміння тексту. Науковці вказують на їх тісний взаємозв'язок, ось чому сприйняття і розуміння прийнято розглядати як дві сторони одного явища – сторону процесуальну і сторону результативну.

Під час розуміння тексту перекладач може здійснювати певні допустимі трансформації текстової інформації. Людина передусім намагається виокремити в тексті найбільш значущі елементи інформації та відділити їх від другорядних шляхом переструктурування окремої частини тексту або об'єднання текстових елементів в більш великі за обсягом семантичні утворення, які адекватно відображають зміст окремих частин повідомлення. Крім цього, під час читання можливим є синонімічне перефразування, що призводить до реконструкції всієї структури тексту або окремих його частин. У даному разі перекладач, як правило, вводить в текст різноманітні доповнення, які відображають ставлення людини до отриманої інформації, але ці доповнення не повинні повністю або частково викривляти зміст попереднього тексту.

В результаті осмислення тексту студентом утворюється проєкція цього тексту. Проєкцію тексту складає система уявлень, яка формується у реципієнта у процесі взаємодії зі знаковою продукцією. Реципієнт адекватно інтерпретує текст лише в тому

випадку, якщо основну ідею тексту витлумачено адекватно задуму автора, тобто проєкції текстів автора і читача максимально наближені одна до одної.

Хоча загальновідомим є той факт, що в інтерпретації одного і того ж тексту різними реципієнтами часто можна простежити значні розбіжності. Варіативність сприймання одного і того ж тексту пояснюється, на наш погляд, декількома психологічними причинами. В першу чергу, сюди слід віднести прояви мотиваційної, когнітивної та емоційної сфер особистості: ті потреби, мотиви й цілі, які спонукали людину звернутись до певного тексту, а також емоційний настрій в момент сприйняття тексту; ступінь концентрації уваги на інформації, яка сприймається.

В процесі осмислення тексту студент обов'язково спирається на схеми знань про всесвіт. Ці знання дозволяють йому орієнтуватися в ситуації, яка описується в тексті, додумувати її, оцінювати вірогідність чи нереальність подій, які описуються. Ось чому ми вважаємо за необхідне окремо виділити психофізіологічні особливості індивіда, сприймаючого текст, зауважити на його стать і вік. Так, в межах нейрофізіологічних уявлень передбачається, що в кожній людині є свій основний канал сприйняття і зберігання інформації, своя, так звана, «репрезентаційна система». Вважається, що саме через провідний канал до людини надходить основний потік інформації.

Ось чому викладачу варто враховувати індивідуальні особливості студента, виявляти студентів із схильністю до різних способів засвоєння мови. Під час навчального процесу варто запропонувати їм різні, для кожного типу свої завдання, а також активно впливати на всі канали сприйняття та переробки інформації. Викладач має розуміти, що можливою є розбіжність між мовною особистістю студента та мовною особистістю викладача. І він повинен вміти згладжувати можливий конфлікт за рахунок гнучкого використання різноманітних тактик навчання.

Що стосується сприйняття і розуміння певних видів текстів, то найбільш адекватно зміст тексту інтерпретується тим індивідом, психологічна структура свідомості якого максимальною мірою наближена до психологічних особливостей особистості автора. Ось чому важливо для студентів, майбутніх перекладачів, глибоко зрозуміти зміст тексту, аналізувати його. У цьому контексті процес підготовки вчителів перекладу спрямовується на формування у студентів умінь реалізовувати технології, поєднуючи класичні й інноваційні підходи до навчання у площині особистісного бачення.

Різноманітні форми перекладацької діяльності і специфіка міжмовної комунікації вимагають розвитку у перекладача своєрідної перекладацької компетенції, яка може бути сформована при грамотно побудованому процесі навчання і в ході практичної діяльності.

Переклад – це складний вид розумової діяльності, що вимагає спеціальних знань, навичок і вмінь. Багатогранний характер перекладацької діяльності робить завдання підготовки кваліфікованих фахівців досить складною. У здійсненні цього завдання, особлива роль належить викладачеві перекладу, який сам повинен бути грамотним фахівцем в даній області і особистість якого є вирішальним чинником для досягнення поставленої мети навчання. Зважаючи на це, професійній підготовці викладачів перекладу слід приділяти першочергове значення.

Професійна компетенція викладача перекладу повинна відповідати низці вимог. Викладати дисципліну повинна людина, яка має власний перекладацький досвід, що володіє відповідною професійною компетенцією, яка є знайомою з характером перекладацької діяльності, можливостями, труднощами та умовами роботи перекладача. Викладач перекладу повинен володіти всіма аспектами перекладацької компетенції. Відповідно, його володіння іноземною мовою має бути істотно вище, ніж у тих, кого він навчає.

Під час проведення занять викладач звертає увагу студентів на нюанси семантики, понятійно-термінологічні та конотативні аспекти мовних одиниць, соціально-культурну інфраструктуру мови, пояснює своєрідність системної організації та функціонування мови, розкриває особливості бачення «мовної картини світу», роз'яснює принципи підходу до перекладу як до акту міжкультурної комунікації.

Викладач перекладу повинен бачити і вміти виправляти мовні та мовленнєві помилки, розрізняти смислові та стилістичні нюанси, вміти будувати синонімічні ряди, знати особливості побудови текстів різних типів, стилів і т.п. Аналізуючи зміст тексту оригіналу, обговорюючи стилістичні особливості та смислові тонкощі, доречність вживання мовних засобів у певних ситуаціях спілкування, викладач використовує методи і термінологію лексикології, семасіології, граматики та інших складових лінгвістичних дисциплін.

Відповідно, викладач повинен бути готовий дати роз'яснення, нагадати значення використовуваних ним термінів. По суті, викладач перекладу є ще й кваліфікованим мовознавцем. Ви-

кладання перекладу завжди передбачає широку загальноосвітню ерудицію в області країнознавства, історії, літератури. Як і перекладач, викладач перекладу повинен поповнювати свої знання в спеціальних областях, для забезпечення розуміння і перекладу текстів з медицини, економіки, права, сільського господарства, промисловості, освіти, науки і т.д. З метою вирішення перекладацьких завдань, характерних для перекладу текстів у конкретних областях, важливо передати студентам свій досвід набутих знань шляхом використання довідкового матеріалу, енциклопедій, консультацій фахівців і т.д.

Суттєву роль у викладанні перекладацької дисципліни відіграє особистість викладача і його здатність знайти взаєморозуміння зі студентами. Викладачеві необхідно дотримуватися одного з найважливіших принципів навчання перекладу – доказовості навчання. Для успішної підготовки майбутніх перекладачів треба навчити їх мислити «по-перекладацьки», приймати рішення, відповідні досвідченому професіоналу[8]. Викладачеві важливо організувати роботу таким чином, щоб студенти розуміли доцільність рекомендацій та критичних зауважень з приводу варіантів перекладу. Необхідно показати студенту, в чому помилковість його варіантів, вказати на відхилення тексту перекладу від оригінала, виявити причину невірної рішення, оцінити серйозність похибок, і підвести студента до найбільш близького варіанта тексту перекладу.

Треба відзначити, що головна відмінність викладача від перекладача-практика полягає в тому, що він повинен не тільки професійно перекладати, але і вміти пояснити загальні принципи, методи та прийоми перекладу, сформулювати і пояснити характер перекладацьких проблем, показати можливі варіанти їх вирішення.

У викладацькій діяльності важливо дотримуватися ще одного принципу – узагальнюючого характеру у процесі навчання перекладу. Належна підготовка викладача до конкретного заняття має істотне значення у підвищенні ефективності навчання перекладу. Основний зміст заняття включає в себе певні завдання. Важливо, щоб студенти усвідомлювали, яку мету переслідує конкретне завдання і запропонована форма роботи.

Висновки. Переклад навчальних текстів не є самоціллю, а засобом розвитку у студентів перекладацьких умінь, і викладачеві треба докласти зусиль, щоб допомогти їм оволодіти загальними принципами і методами перекладу. Результативність заняття визначається не обсягом перекладеного матеріалу, а кількістю

типових перекладацьких завдань, які були відпрацьовані зі студентами.

Отже, можна зробити висновок, що попередня аналітична робота з навчальними текстами з виявлення в них типових перекладацьких проблем, вимагає від викладача володіння навичками перекладацького дослідження. Можна припустити, що більш значним досвідом володіють викладачі перекладу, що займаються практичною та дослідницькою діяльністю в різних галузях перекладознавства: критика перекладу, лінгвістичні труднощі перекладу, термінології і т.д. Важливо, щоб викладач був у курсі публікацій і наукових повідомлень з актуальних питань перекладознавства.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження будуть спрямовані на детальніше вивчення проблеми підготовки викладачів перекладу в мовному ВНЗ, пошук ефективних шляхів розв'язання останніх та розробки відповідних програм, спрямованих на підвищення перекладацької компетентності студентів.

Список використаних джерел

1. Васильев С.А. Синтез смысла при создании и понимании текста / С.А.Васильев. – К.: Наукова думка, 1988. – 237с.
2. Караулов Ю.Н. Лингвистическое конструирование и тезаурус литовского языка / Ю.Н.Караулов. – М.: Наука, 1981. – 366 с.
3. Комиссаров В.Н. Теоретические основы методики обучения переводу / В.Н.Комиссаров. – М.: Рема, 1997. – 178 с.
4. Комиссаров В.Н. Переводоведение в XX в.: некоторые итоги // Тетради переводчика. Научно-теоретический сборник / [Под ред. проф. С.Ф. Гончаренко]. – М.: МГЛУ, 1999. – С. 4-20.
5. Комиссаров В.Н. Общая теория перевода. Проблемы переводоведения в освещении зарубежных ученых / В.Н.Комиссаров. – М.: ЧеРо, 1999. – 132 с.
6. Латышев Л.К. Как готовить переводчиков? / Л.К.Латышев // Тетради переводчика: Научно-теоретический сборник. Выпуск № 24. – М.: МГЛУ, 1999. – 280 с.
7. Перевод как моделирование и моделирование перевода. – Тверь, 1991. – 122 с.
8. Федоров А.В. Введение в теорию перевода / А.В.Федоров – М.: Изд-во литературы на иностранных языках, 1958. – 376 с.
9. Халеева И.И. Подготовка переводчика как «вторичной языковой личности» (аудитивный аспект) / И.И.Халеева //

- Тетради переводчика: Научно-теоретический сборник. – Выпуск № 24. – М.: – 1999. – 237 с.
10. Швейцер А.Д. Основные проблемы обучения переводу с русского языка на иностранный / Швейцер А.Д. // Актуальные проблемы преподавания перевода и иностранных языков в лингвистическом вузе. – М.:МГЛУ, 1996. – С. 84-90.
  11. Щур Г.С. Теории поля в лингвистике / Г.С.Щур. – М.: Наука, 1974. – 254 с.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Vasil'ev S.A. Sintez smysla pri sozdanii i ponimanii teksta / S.A.Vasil'ev. – К.: Naukova dumka, 1988. – 237 s.
2. Karaulov Ju.N. Lingvisticheskoe konstruirovanie i tezaurus litovskogo jazyka / Ju.N.Karaulov – М.: Nauka, 1981. – 366 s.
3. Komissarov V.N. Teoreticheskie osnovy metodiki obuchenija perevodu / V.N.Komissarov. – М.:Rema, 1997. – 178 s.
4. Komissarov V.N. Perevodovedenie v XX: nekotorye itogi // Tetradi perevodchika. Nauchno-teoreticheskij sbornik / [Pod red. prof. S.F. Goncharenko]. – М.: MGLU, 1999. – S. 4-20.
5. Komissarov V.N. Obshhaja teorija perevoda. Problemy perevodovedenija v osveshhenii zarubezhnyh uchenyh / V.N.Komissarov – М.: CheRo, 1999. – 132 s.
6. Latyshev L.K. Kak gotovit' perevodchikov? / L.K.Latyshev // Tetradi perevodchika: Nauchno- teoreticheskij sbornik). – Vypusk № 24. – М.: MGLU, 1999. – 280 s.
7. Perevod kak modelirovanie i modelirovanie perevoda. – Tver', 1991. – 122 s.
8. Fedorov A.V. Vvedenie v teoriju perevoda / A.V.Fedorov – М.: Izd-vo literatury na inostrannyh jazykah, 1958. – 376 s.
9. Haleeva I.I. Podgotovka perevodchika kak «vtorichnoj jazykovej lichnosti» (auditivnyj aspekt) / I.I.Haleeva // Tetradi perevodchika: Nauchno-teoreticheskij sbornik. – Vypusk № 24. – М., 1999. – 237 s.
10. Shvejcer A.D. Osnovnye problemy obuchenija perevodu s russkogo jazyka na inostrannyj / Shvejcer A.D. // Aktual'nye problemy prepodavanija perevoda i inostrannyh jazykov v lingvisticheskom vuze. – М.: MGLU, 1996. – S. 84-90.
11. Shhur G.S. Teorii polja v lingvistike/ G.S.Shhur. – М.: Nauka, 1974. – 254 s.

O.S. Kochubei. Psychological characteristics of teacher training in language translation at linguistic higher educational institutions. The article contains a summary of the main trends in the organizing the

methodological training processes of the teachers of translation. The concept of methodical training is described with the basis of multidimensional transfer activity of the teacher, which actually combines the special ties of the translator and the teacher. The number of requirements to be met by a qualified teacher of translation is listed in the article. Some general principles of teaching translation, development of students' translation competence are presented. The material is presented in line with the model that treats translation as a means of interlingual communication, the specificity of which defines a set of knowledge and skills that future teacher gets translation in learning. The process of understanding the text and some definite psycho-physical peculiarities of the individual that perceives the text are described in the article. The main target is the explanatory strategy of teachers in the classroom. The article highlights the essential role of the teacher in the teaching translation process and the ability of the teacher to find the mutual understanding with the students as, in fact, teacher of translation is also a skilled linguist and should have broad general educational erudition in the field of geography, history, literature. The main content of the classes is underlined, which includes a number of tasks. To the main conclusions of the article belongs the idea of the importance of translation the educational texts in the process of preparation of teachers of translation. This process is an effective and complete way to achieve the translation competence.

Key words: translation, science of translation, linguistic personality, communicative activity, competence, phonetic knowledge, sense perception, professional activity .

Отримано: 3.01.2014 р.

УДК 159.923.2

О.В. Крюкова

ДОСЛІДЖЕННЯ ДОВІРИ ДО ЛЮДЕЙ І СОЦІАЛЬНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ ЯК СКЛАДОВИХ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У РАННІЙ ЮНОСТІ

О.В. Крюкова. Дослідження довіри до людей і соціальної толерантності як складових соціального розвитку особистості у ранній юності. У статті проаналізовано результати емпіричного дослідження довіри до людей і соціальної толерантності як складових соціального розви-